

VALSTS KONTROLE
Trešais revīzijas departaments

Skanstes iela 50, Rīga, LV-1013; tālr. +37123282272; e-pasts: pasts@lrvk.gov.lv

Rīgā

Datums skatāms dokumenta
paraksta laika zīmogā un dokumenta
numurs teksta failā

Saeimas Izglītības, kultūras un
zinātnes komisijas priekšsēdētājam
Agītai Zariņai – Stūrei
nosūtīšanai uz e-adresi

*Par Valsts kontroles ieteikumu un priekšlikumu ieviešanu
lietderības revīzijā Nr. 2.4.1-8/2020*

Cienītā Zariņas -Stūres kundze!

Valsts kontrole informē, ka ir izvērtējusi speciālās izglītības jomā sniegto ieteikumu un priekšlikumu ieviešanu un pauž satraukumu par pārmaiņu trūkumu visos publiskās pārvaldes līmeņos.

Valsts kontrole 14.06.2021. publicēja lietderības revīzijas “Vai bērnam ar speciālām vajadzībām ir iespēja saņemt tā spējām, vajadzībām un bērna labākajām interesēm atbilstošu izglītību?” rezultātus, norādot uz būtiskiem trūkumiem šajā jomā un sniedzot Izglītības un zinātnes ministrijai kā vadošajai iestādei izglītības jomā 17 ieteikumus. Tā kā vairākas revīzijā konstatētās nepilnības bija novēršamas tikai sadarbībā ar Labklājības ministriju, Valsts kontrole tai sniedza četrus priekšlikumus.

Vienlaikus vēršam uzmanību uz to, ka 20.12.2023. pēc Valsts kontroles iniciatīvas ar minētās revīzijas rezultātiem detalizēti tika iepazīstināti arī Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas deputāti.

Lai gan revīzija tika pabeigta jau pirms vairāk nekā trim gadiem, Izglītības un zinātnes ministrija ir ieviesusi tikai sešus ieteikumus, bet būtiskāko revīzijā sniegto ieteikumu/priekšlikumu virzība norit gausi vai nenotiek vispār:

- 1. par valsts un pašvaldību pedagoģiski medicīnisko komisiju darba pilnveidi.** Tikai 2024. gadā Valsts kontroles ieteikumi, kas neprasa veikt reformas pēc būtības, bet tikai organizēt komisiju darbu atbilstoši “mūsdienīgu” prasībām un uz klientu orientētā veidā, ir iestrādāti Ministru kabineta noteikumu grozījumu projektā. Tomēr tie arvien nav saskaņoti pat izglītības resorā un nav zināms, kad tie tiks virzīti apstiprināšanai Ministru kabinetā;
- 2. par nepieciešamību izstrādāt izglītības iestāžu internātu darbības regulējumu, tajā skaitā noteikt ierobežojumus bērnu dzīvošanai tajos.** Revīzijā Valsts kontrole secināja, ka Latvijā darbojas izglītības iestāžu internāti, dienesta viesnīcas, tajā skaitā pirmsskolas iestāžu diennakts grupiņas. Daudzos gadījumos apstiprināts, ka šādā veidā tiek risinātas ģimeņu sociālās problēmas, līdz ar to tie pēc būtības ir “slēptie bērnu nami”. Diemžēl Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas 30.05.2023. sēdē tika noraidīts Izglītības

un zinātnes ministrijas izstrādātais likumprojekts “Grozījumi Vispārējās izglītības likumā”, un arvien tikai turpinās diskusijas par nepieciešamību izveidot darba grupu, kurai būs pienākums izstrādāt izglītības iestāžu internātu darbības regulējumu, savukārt bērniem un jauniešiem tikmēr gadiem tiek liegtas tiesības uzaugt ģimenē;

3. **par nepieciešamību pārskatīt izglītības iestāžu piedāvātās profesionālās pamatizglītības programmas, lai tās būtu piemērotas jauniešiem ar speciālām vajadzībām un atbilstu arī potenciālo darba devēju interesēm, kuri būtu gatavi šai mērķgrupai piedāvāt darbavietas.** Daudzās ģimenēs, kuras audzina bērnus ar speciālām vajadzībām, satraukumu rada neziņa, kur bērns varēs apgūt praktiskas profesionālās iemaņas, lai pēc iespējas varētu dzīvot patstāvīgu dzīvi un iekļauties darba tirgū. Revīzijā Valsts kontrole secināja, ka profesionālās pamatizglītības programmu piedāvājums ir ļoti ierobežots un šādas iespējas nenodrošina. Līdz šim Izglītības un zinātnes ministrija ir pilnveidojusi tiesisko regulējumu zemākas kvalifikācijas profesionālās pamatizglītības programmu izveidei, tomēr praksē rezultātu nav – izglītības iestādes arvien turpina piedāvāt tās pašas programmas, kuras pabeidzot jaunieši nav spējīgi strādāt apgūtajā profesijā.

Vienlaikus Valsts kontrole vērš uzmanību uz sadrumstalotajām aktivitātēm un vienotas pieejas un sadarbības trūkumu starp atbildīgajām ministrijām un iestādēm, risinot jautājumus saistībā ar atbalstu bērniem un viņu ģimenēm ar dažādām vajadzībām.

Sniedzot informāciju par šajā revīzijā sniegto ieteikumu ieviešanu, Izglītības un zinātnes ministrija norādīja, ka 19.09.2023. ir izveidota darba grupa pedagoģiski medicīnisko komisiju jaunā koncepta un reformas plāna izstrādei, Izglītības un zinātnes ministrija strādā arī pie informatīvā ziņojuma izstrādes par iekļaujošu izglītību. Tai pat laikā vadošā iestāde bērnu un ģimenes tiesību jomā ir Labklājības ministrija, un saskaņā ar Valsts kontrolei pieejamo informāciju pie atbalsta pilnveides ģimenēm ar bērniem (tajā skaitā izglītības procesā un saistībā ar vardarbību) strādā Labklājības ministrija un tās padotībā esošais Bērnu aizsardzības centrs. Papildus arī Valsts kancelejas Valsts attīstības nodaļā (bijušajā Pārresoru koordinācijas centrā) gadiem turpinās darbs pie dažādiem atbalsta rīkiem un pakalpojumiem.

Ņemot vērā minēto, Valsts kontrole aicina Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisiju savas kompetences ietvaros veicināt speciālās izglītības sakārtošanu, ieviešot Valsts kontroles sniegtos ieteikumus, un visu notiekošo aktivitāšu un projektu vienotu koordināciju.

Pielikumā:

1. Informācija par Valsts kontroles lietderības revīzijas Nr. 2.4.1-8/2020 “Vai bērnam ar speciālām vajadzībām ir iespēja saņemt tā spējām, vajadzībām un bērna labākajām interesēm atbilstošu izglītību?” ieteikumu un priekšlikumu ieviešanas izpildi līdz 15.10.2024. uz 31 lpp.
2. 02.12.2024. Aktualizētais laika grafiks ziņošanai par ieteikumu ieviešanu revīzijā “Vai bērnam ar speciālām vajadzībām ir iespēja saņemt tā spējām, vajadzībām un bērna labākajām interesēm atbilstošu izglītību?” (grozījumi Nr. 5) uz 9 lpp.

Cienā
valsts kontroliera p. i.

Inga Vilka

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI
PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU